

GUIA METODOLÒGICA PER A L'ELABORACIÓ DELS INFORMES PREVIS D'IMPACTE DE LES DISPOSICIONS NORMATIVES EN LA INFÀNCIA I L'ADOLESCÈNCIA A LES ILLES BALEARS

G CONSELLERIA
O SERVEIS SOCIALS
I I COOPERACIÓ
B DIRECCIÓ GENERAL
/ MENORS I FAMÍLIES

GUIA METODOLÒGICA PER A L'ELABORACIÓ DELS INFOR- MES PREVIS D'IMPACTE DE LES DISPOSICIONS NORMATIVES EN LA INFÀNCIA I L'ADOLESCÈNCIA A LES ILLES BALEARS

Febrer de 2018

Índex

1. JUSTIFICACIÓ	pàg. 7
2. PAUTES GENERALS	pàg. 8
3. ESQUEMA ORIENTATIU PER A L'AVUACIÓ DE L'IMPACTE EN LA INFÀNCIA D'UNA DISPOSICIÓ NORMATIVA	pàg. 10
4. ESTRUCTURA I CONTINGUT DE L'INFORME	pàg. 10
4.1. FASE 1: IDENTIFICACIÓ DE LA NORMA	pàg. 10
4.2. FASE 2: IDENTIFICACIÓ DELS DRETS, LES NECESSITATS I ELS GRUPS SOBRE ELS QUALS LA NORMA POT TENIR IMPACTE	pàg. 10
4.3. FASE 3: ANÀLISI DE L'IMPACTE EN LA INFÀNCIA	pàg. 11
4.4. FASE 4: VALORACIÓ DE L'IMPACTE EN LA INFÀNCIA	pàg. 13
4.5. FASE 5: MESURES QUE CONTRIBUEIXEN A ASSOLIR UN IMPACTE POSITIU	pàg. 13
4.6. ANNEX DE L'INFORME	pàg. 14
5. EXPLICACIÓ DE LA PLANTILLA D'INFORME PREVI SOBRE L'IMPACTE DE LES DISPOSICIONS NORMATIVES EN LA INFÀNCIA I L'ADOLESCÈNCIA	pàg. 14
6. RESUM I EXPLICACIONS DE CADA UN DELS DRETS DE L'INFANT	pàg. 14
7. IDENTIFICACIÓ DE LES NECESSITATS BÀSIQUES DE LA INFÀNCIA SOBRE LES QUALS POT INCIDIR LA NORMA ANALITZADA I VALORACIÓ DE L'IMPACTE CORRESPONENT	pàg. 26
ANNEX. PLANTILLA D'INFORME PREVI SOBRE L'IMPACTE DE LES DISPOSICIONS NORMATIVES EN LA INFÀNCIA I L'ADOLESCÈNCIA	pàg. 31

1. JUSTIFICACIÓ

Aquesta GUIA METODOLÒGICA PER A L'ELABORACIÓ DELS INFORMES PREVIS D'IMPACTE DE LES DISPOSICIONS NORMATIVES EN LA INFÀNCIA I L'ADOLESCÈNCIA A LES ILLES BALEARS respon al compromís de l'Estat espanyol perquè els poders públics de les comunitats autònomes apliquin els compromisos adquirits en la Convenció sobre els Drets de l'Infant (1990) per avaluar i rectificar els efectes de les mesures legislatives sobre els infants i els adolescents.

El marc normatiu nacional que avala i justifica la necessitat d'avaluar i rectificar els efectes de la normativa se sustenta en la **Llei orgànica 1/1996, de 15 de gener, de protecció jurídica del menor**, modificada per la **Llei 26/2015, de 28 de juliol, de modificació del sistema de protecció a la infància i l'adolescència**, que hi afegeix l'article 22 *quinquies*:

Article 22 *quinquies*. Impacte de les normes en la infància i en l'adolescència

Les memòries de l'anàlisi d'impacte normatiu que acompanyen els avantprojectes de llei i els projectes de reglaments han d'incloure l'impacte de la normativa en la infància i en l'adolescència.

Així mateix, l'article 129 de la Llei 39/2015, d'1 d'octubre, del procediment administratiu comú de les administracions públiques, recull els principis de bona regulació a fi d'assegurar l'exercici de la iniciativa legislativa i la potestat reglamentària, garantir la participació ciutadana i, alhora, reforçar la seguretat jurídica. Aquest article es completa, en l'àmbit estatal, amb el Reial decret 931/2017, de 27 d'octubre, pel qual es regula la memòria de l'anàlisi d'impacte normatiu, l'article 2 del qual inclou, dins del contingut d'aquesta memòria, entre altres aspectes, l'impacte en la infància i l'adolescència.

El marc normatiu autonòmic, en la Llei 4/2011, de 31 de març, de la bona administració i del bon govern de les Illes Balears, justifica l'avaluació i l'anàlisi de l'impacte normatiu general. Així, l'article 13.2 apunta que els informes i les memòries d'impacte dels avantprojectes i els projectes normatius del Govern de les Illes Balears s'han de sistematitzar i simplificar en un únic document («Memòria de l'anàlisi de l'impacte normatiu») que ha de redactar l'òrgan que proposa el projecte normatiu. L'article 42.1 disposa que s'ha de vetllar per la qualitat normativa i, per això, per iniciar el procés d'elaboració d'avantprojectes de llei, és un requisit previ presentar un estudi rigorós de les conseqüències per a la societat, especialment les econòmiques. L'article 42.2 apunta que aquest estudi o anàlisi s'ha d'incloure en l'informe justificatiu previ que, en tot cas, s'ha d'adjuntar als avantprojectes legislatius, segons el que estableix l'article 13 d'aquesta Llei.

D'altra banda, la **Llei 4/2001, de 14 de març, del Govern de les Illes Balears**, en l'article 42, apunta que l'elaboració de disposicions administratives és iniciada pel conseller competent, el qual ha de designar l'òrgan responsable del procediment. Per fer-ne la tramitació, s'ha d'adjuntar a l'avantprojecte una memòria i, si escau, un estudi econòmic. En la memòria s'han de justificar l'oportunitat de la regulació i l'adequació de les mesures proposades, i s'hi ha d'incloure, en tot cas, una relació de les disposicions afectades i la taula de vigències de disposicions anteriors sobre la mateixa matèria.

Per tot això, aquesta GUIA pretén ser una eina de qualitat perquè els òrgans competents i responsables del procediment administratiu d'elaboració de projectes normatius puguin avaluar els efectes o l'impacte de la normativa que es generi a les Illes Balears sobre els infants i els adolescents de la comunitat autònoma. Està basada en la *Guía metodológica para la elaboración de los informes previos de impacto en la infancia y la adolescencia de las disposiciones normativas*, elaborada per UNICEF, la Conselleria de Benestar Social i Habitatge del Principat d'Astúries i la Universitat de Comillas (Santander).

2. PAUTES GENERALS

Aquesta GUIA METODOLÒGICA PER A L'ELABORACIÓ DELS INFORMES PREVIS D'IMPACTE DE LES DISPOSICIONS NORMATIVES EN LA INFÀNCIA I L'ADOLESCÈNCIA A LES ILLES BALEARS és un document en el qual es recullen els aspectes que cal tenir en compte per elaborar l'informe de l'impacte que poden tenir sobre els infants i les seves famílies les disposicions normatives aprovades, i la finalitat és, per tant, facilitar l'elaboració d'aquest informe a totes les conselleries del Govern de les Illes Balears.

Ha d'elaborar l'informe d'impacte en la infància l'òrgan o centre directiu impulsor i responsable de la proposta normativa. En cap cas, l'elaboració de l'informe no es pot remetre a altres òrgans o centres diferents dels responsables de la proposta, la qual cosa no és obstacle perquè, en cas que sigui necessari, es puguin fer les consultes pertinents per a determinades anàlisis. La Llei orgànica 1/1996, en l'article 22 *quinquies*, disposa el caràcter preceptiu del principi de protecció jurídica del menor: «Les memòries de l'anàlisi de l'impacte normatiu [...] han d'incloure l'impacte de la normativa en la infància i en l'adolescència». D'altra banda, l'article 13.2 de la Llei 4/2011 estableix que ha de redactar aquesta memòria l'òrgan que proposa el projecte normatiu.

L'elaboració de l'informe d'impacte en la infància ha de ser simultània a l'elaboració del projecte normatiu, des de l'inici fins al final, i el resultat s'ha d'incloure preferiblement dins la memòria de l'anàlisi de l'impacte¹ del projecte normatiu o, subsidiàriament, en un informe independent. El model es troba en l'annex d'aquesta GUIA.

En la mesura que sigui possible, l'informe ha de respectar l'estructura i l'ordre de continguts que proposa aquesta GUIA.

L'extensió de l'informe ha de ser l'estrictament necessària, de manera que resulti breu, concís i concret i no abundi en aspectes que no siguin imprescindibles per determinar l'impacte en la infància del projecte normatiu.

L'anàlisi s'enriquirà com més ampli sigui l'horitzó temporal que es prengui com a referència per estimar els efectes que pot arribar a tenir l'aprovació de la norma.

S'han de concentrar els esforços d'anàlisi en els efectes que previsiblement poden tenir una incidència més rellevant en els infants i les seves famílies.

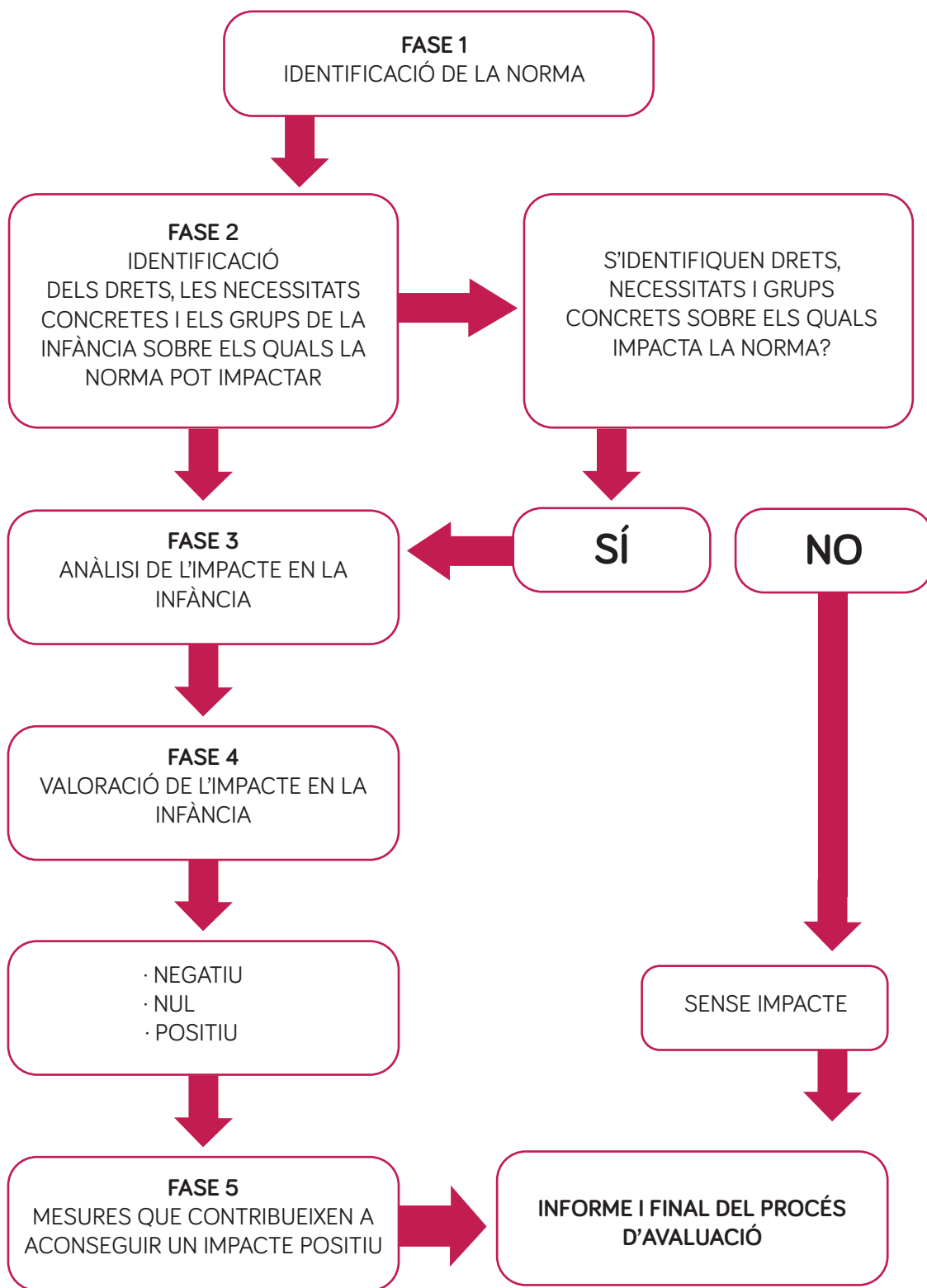
L'impacte s'ha de mesurar com l'efecte que tindria l'aprovació de la norma respecte a la situació actual o, des d'una altra perspectiva, l'impacte que previsiblement es produiria en el futur en cas que no s'aplicàs la proposta normativa objecte d'anàlisi. Així mateix, l'anàlisi de l'impacte en la infància s'ha de centrar en els beneficis de la proposta, en els possibles perjudicis i en els costos. És possible que, de l'anàlisi d'un projecte, es conclougui que en poden derivar impactes negatius que es vegin compensats per altres de positius que duguin a considerar que interessa aprovar la proposta normativa.

Cal remarcar la importància de l'anàlisi de l'impacte especialment de disposicions normatives que, aparentment, no tenen una relació directa amb la infància i l'adolescència. Normatives com les de caràcter econòmic, laboral, d'ocupació, de la Seguretat Social, etc., tenen un impacte clau sobre la famílies, de les quals bàsicament depèn l'accés dels seus fills als recursos necessaris per satisfer les seves necessitats bàsiques.

A continuació s'ofereix un esquema amb la visió global de tot el procés d'avaluació de l'impacte en la infància i l'adolescència d'una disposició normativa.

1. D'acord amb l'article 13.2 de la Llei 4/2011, de 13 de març, de la bona administració i del bon govern de les Illes Balears.

3. ESQUEMA ORIENTATIU PER A L'AVALUACIÓ DE L'IMPACTE EN LA INFÀNCIA D'UNA DISPOSICIÓ NORMATIVA

4. ESTRUCTURA I CONTINGUT DE L'INFORME

En aquest apartat s'explica cada fase de l'esquema orientatiu per aclarir l'elaboració de l'informe.

4.1. IDENTIFICACIÓ DE LA NORMA (FASE 1)

a) Identificació de la normativa

Es tracta del títol de l'avantprojecte o projecte normatiu que s'elabora.

b) Origen de l'elaboració

S'informa breument sobre els antecedents que donen lloc a l'elaboració de la norma. Per exemple, la redacció de la norma pot sorgir del compromís inclòs en el programa electoral, del desplegament reglamentari que exigeix una disposició normativa prèvia, de la resposta a iniciatives ciutadanes, etc.

4.2. IDENTIFICACIÓ DELS DRETS, LES NECESSITATS I ELS GRUPS SOBRE ELS QUALS LA NORMA POT TENIR IMPACTE (FASE 2)

Aquest apartat no s'acaba de completar fins que es conclou la redacció de l'informe. A mesura que s'avança i s'aprofundeix en l'anàlisi de la norma i es recullen les aportacions sobre l'impacte en la infància que facin entitats i experts o, fins i tot, nins i nines, es poden identificar aquests tres aspectes:

- a) Drets de la infància (punt 6).
- b) Necessitats de la infància (punt 7).
- c) Grups i circumstàncies concrets d'infants i adolescents.

a) Drets concrets de la infància sobre els quals la norma pot incidir

En el punt 2.1 de l'annex (plantilla d'informe previ), a la columna esquerra s'indiquen els drets que reconeix la Convenció sobre els Drets de l'Infant de les Nacions Unides. A l'altra columna s'han de marcar amb una creu els drets sobre els quals es considera que la norma pot arribar a tenir algun tipus d'impacte.

En l'apartat 6 d'aquesta GUIA hi ha les definicions de cadascun dels drets.

Si en una primera avaluació no s'observa que la norma hagi de tenir un impacte sobre els drets de la infància, és important fer-ne una segona valoració més exhaustiva per confirmar-ho. Si després d'aquesta segona avaluació es confirma que no hi ha impacte sobre els drets de la infància, s'ha de marcar amb una creu la casella «No es considera que la norma hagi de tenir cap impacte sobre els drets de la infància» i es passa a analitzar l'impacte que pugui tenir sobre les necessitats de la infància.

b) Necessitats bàsiques de la infància sobre les quals la norma pot incidir

Les necessitats bàsiques de la infància es recullen en el punt 2.2 de la plantilla (vegeu l'annex).

En l'apartat 6 d'aquesta GUIA hi ha les definicions de cadascuna de les necessitats.

Si, igual que amb els drets, en una primera anàlisi s'arriba a la conclusió que la norma no té impacte sobre cap de les necessitats, se n'ha de fer una valoració més exhaustiva. Si després d'aquesta segona anàlisi es manté que la norma no produeix cap impacte sobre les necessitats de la infància, s'ha de marcar amb una creu la casella: «No es considera que la norma hagi de tenir cap impacte sobre les necessitats de la infància».

c) Especial impacte de la norma en grups i circumstàncies concrets d'infants i adolescents

Els grups concrets i les circumstàncies en qüestió es recullen en el punt 2.3 de la plantilla (vegeu l'annex).

El Comitè dels Drets de l'Infant de les Nacions Unides insisteix que els menors no constitueixen un grup homogeni, fet que fa necessari prendre en consideració la situació en què es puguin trobar els grups en què s'integren o les circumstàncies concretes en què viuen. Aquestes circumstàncies consisteixen en les característiques específiques de l'infant o els infants de què es tracta, com ara l'edat, el sexe, el grau de maduresa, l'experiència, la pertinença a un grup minoritari, l'existència d'una discapacitat física, sensorial o intel·lectual, i el context social i cultural.

El Comitè identifica com a grups vulnerables els infants més petits, els que pertanyen a grups marginats i desfavorits (gitanos, refugiats, els que sol·liciten asil i els estrangers no acompanyats, els fills de famílies desfavorides econòmicament i socialment), els infants amb discapacitats, els que pertanyen a minories, els indígenes i els migrants, i els que no parlen l'idioma majoritari.

Quan la norma no impacta en els drets ni en les necessitats ni en grups concrets de la infància, en l'apartat 4 de la plantilla (vegeu l'annex) s'ha de marcar amb una creu l'ítem «Sense impacte». Seguidament, en la casella «Motivació i justificació de la valoració», s'ha d'informar que, després d'intentar establir una vinculació de la norma amb tots i cadascun dels drets i les necessitats de la infància, i amb els diferents grups i circumstàncies dels infants i els adolescents, s'ha conclòs ue aquesta vinculació no existeix i, en conseqüència, la norma no pot produir cap impacte en la infància. Així, es dona per conclusa la redacció d'aquest informe.

4.3. ANÀLISI DE L'IMPACTE EN LA INFÀNCIA (FASE 3)

Si, arribats a aquest punt, s'han identificat drets, necessitats o grups i circumstàncies sobre els quals la norma pugui tenir impacte, es continua amb la fase 3. En aquesta fase es recomana seguir els passos següents:

a) Explicació resumida dels aspectes concrets que s'han identificat en la norma com a productors d'algun tipus d'impacte en els drets i les necessitats de la infància

Pot tractar-se d'un capítol complet, d'un o diversos articles o de tot el contingut de la norma.

Cal identificar sobre quins drets, necessitats i grups marcats impacta cadascuna de les parts o aspectes de la norma.

És important tenir en compte el nombre d'infants que es podrien veure afectats, la durada dels efectes (curt/mitjà/llarg termini), la dimensió espacial, la intensitat dels impactes (petits/moderats/greus), la probabilitat que es produeixin, l'existència d'algun efecte multiplicador que augmenti els impactes (positius o negatius) en qualsevol grup d'infants (especialment els més vulnerables) i la capacitat d'afrontar els possibles impactes negatius mitjançant mesures de mitigació realistes.

b) Descripció de la situació de partida i previsió de resultats

- Situació de partida

En el cas que en la fase anterior l'òrgan redactor hagi constatat que si s'aprova la norma analitzada podria impactar en la infància, la tasca consisteix a recollir informació que serveixi per conèixer la manera en què, en el moment actual, la regulació vigent o la manca de regulació influeix sobre la situació de les necessitats i els drets de la infància identificats en l'apartat anterior.

- Previsió de resultats

L'òrgan redactor ha de fer una previsió de les conseqüències que pot comportar l'aprovació de la norma des d'una perspectiva de drets i de com contribueix a l'exercici efectiu del principi de l'interès superior de l'infant. És a dir, es tracta d'identificar els canvis que pot causar l'aplicació de la futura disposició normativa sobre la situació de les persones menors d'edat, una vegada que entri en vigor.

c) Col·laboració dels infants i col·laboració d'entitats i persones expertes en l'avaluació de l'impacte en la infància

Aquest apartat és opcional i consisteix en la possibilitat de sol·licitar:

- Col·laboració dels infants

És recomanable recollir l'opinió dels infants quan l'elaboració de les normes els afecti més directament. Per a això, es requereix un resum de la valoració i de les observacions d'infants i adolescents sobre la situació de partida i sobre l'impacte que pot produir l'aprovació de la norma. Cal que els que siguin consultats pertanyin, si escau, al grup concret sobre el qual la norma hagi de tenir més impacte.

Els departaments especialitzats en la infància i les entitats socials que treballen pels drets de la infància poden ajudar a demanar l'opinió dels infants a través dels monitors, educadors i altres figures professionals que hi mantenen un contacte habitual i són coneixedors de les metodologies de participació infantil.

Els observatoris de la infància i l'adolescència, estatal i autonòmics, també poden ser bons aliats en aquesta tasca.

Quan el col·lectiu per consultar sigui el conjunt de menors d'edat, els centres escolars poden ser uns col·laboradors molt apropiats.

A les Illes Balears, les organitzacions que es poden consultar a l'hora de demanar la col·laboració de nins i nines es poden localitzar en el Registre d'Entitats de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears (CAIB).

Així mateix, es pot comptar amb les entitats municipals i insulars, especialment les reconegudes per la UNICEF com a ciutats amigues de la infància (www.ciudadesamigas.org), que disposen d'espais de participació infantil i juvenil que poden ser idonis per a la consulta, com per exemple el consell municipal de la infància de diferents ajuntaments de les Illes Balears.

- Col·laboració d'entitats i persones expertes en l'avaluació de l'impacte en la infància

Si les persones a qui correspon elaborar aquest informe no tenen experiència ni coneixements sobre la situació de la infància i la manera en què pot impactar la norma sobre el conjunt i els grups concrets de nins i nines, poden sol·licitar aquesta informació a consultors externs (ONG, professionals, persones a les quals afecta directament la norma, etc.), que s'han d'identificar en l'annex de l'informe, així com els informes que aportin cada un d'aquests consultors.

Per accedir a consultors externs, l'òrgan redactor de l'informe ha d'acudir als departaments especialitzats en matèria d'infància, tant de l'Administració estatal com de l'autonòmica.

4.4. VALORACIÓ DE L'IMPACTE EN LA INFÀNCIA (FASE 4)

Una vegada analitzat l'impacte, s'ha de valorar el tipus d'efecte que té aquest impacte sobre la infància i l'adolescència.

S'han de qualificar els resultats que es preveu que tindrà l'aprovació de la norma sobre els drets de la infància, d'acord amb l'escala següent:

- Impacte positiu: quan de l'aprovació de la norma es derivi l'eliminació o la disminució de les deficiències detectades, o millori, en tot cas, la situació de partida, sigui quina sigui.
- Impacte negatiu: quan de l'aprovació de la norma no es derivi l'eliminació o disminució de les deficiències detectades, o empitjori la situació de partida, sigui quina sigui.
- Impacte nul: quan de l'aprovació de la norma no es derivi cap modificació de la situació de partida.
- Sense impacte: quan, ja en la primera fase de la redacció de l'informe, s'hagi comprovat que la norma no té cap tipus d'impacte sobre els drets i les necessitats dels infants i, en conseqüència, no es pot valorar d'acord amb l'escala anterior.

Aquesta valoració s'ha de motivar, i en la motivació s'han d'assenyalar els elements aportats per experts, entitats i consultes a nins i nines que s'hagin considerat pertinents per avaluar l'impacte que pot arribar a tenir en la infància l'aprovació de la norma.

Si tots els consultats arriben a unes mateixes conclusions, i són compartides per l'òrgan redactor de l'informe, ho ha de posar de manifest.

Si qui redacta l'informe no comparteix totes o algunes de les conclusions dels consultats, ho ha de fer constar i ha d'explicar les raons per les quals dissenteix.

Si, excepcionalment, la motivació de l'òrgan redactor de l'informe no atén els drets i les necessitats dels infants de forma prioritària, s'han d'indicar els motius a què obeeix. S'ha d'explicar per què l'interès superior de l'infant no és prou important per imposar-se a altres consideracions.

4.5. MESURES QUE CONTRIBUEIXEN A ASSOLIR UN IMPACTE POSITIU (FASE 5)

En aquest apartat s'ha d'introduir la informació necessària sobre els canvis que qui hagi redactat la disposició normativa considera que s'hi han d'incloure per garantir una redacció d'acord amb els principis i els drets reconeguts en la Convenció sobre els Drets de l'Infant, així com recomanacions

sobre l'aplicació de la norma i sobre les mesures complementàries o compensatòries que és convenient adoptar.

Per tant, en aquesta fase es tracta de:

- Identificar els canvis o esmenes que s'han d'introduir en el projecte amb el propòsit de posar remei a les situacions que s'ha detectat que dificulten l'exercici efectiu dels drets de la infància o de reforçar aquest exercici quan la situació és satisfactòria.
- Fer recomanacions sobre l'aplicació de la norma i sobre l'adopció de mesures complementàries o compensatòries que puguin evitar l'impacte negatiu o que puguin garantir i enfortir l'impacte positiu en la infància.

4.6. ANNEX DE L'INFORME

En aquest apartat s'ha d'incloure la relació de consultes a altres òrgans de l'Administració, a entitats de qualsevol tipus, a infants i adolescents, i la metodologia i les tècniques emprades per elaborar l'informe.

5. EXPLICACIÓ DE LA PLANTILLA D'INFORME PREVI SOBRE L'IMPACTE DE LES DISPOSICIONS NORMATIVES EN LA INFÀNCIA I L'ADOLESCÈNCIA

En l'annex es detalla la plantilla del model d'informe previ sobre l'impacte de les disposicions normatives en la infància i l'adolescència, que ha d'omplir cada òrgan o centre directiu impulsor i responsable de la proposta normativa.

Si sorgeix algun dubte, es pot consultar la *Guía metodológica para la elaboración de los informes previos de impacto en la infancia y la adolescencia de las disposiciones normativas*, elaborada per UNICEF, la Conselleria de Benestar Social i Habitatge del Principat d'Astúries i la Universitat de Comillas (Santander), en la qual s'ha basat aquesta GUIA.

6. RESUM I EXPLICACIONS DE CADA UN DELS DRETS DE L'INFANT

La *Guía metodológica para la elaboración de los informes previos de impacto en la infancia y la adolescencia de las disposiciones normativas* d'UNICEF, el Principat d'Astúries i la Universitat de Comillas esmentada amplia la informació sobre els drets de l'infant, la qual es pot consultar en cas de qualsevol dubte que no resolgui aquesta GUIA.

Per consultar a l'hora d'elaborar l'informe, el catàleg de drets més adequat és el que estableix la Convenció sobre els Drets de l'Infant de les Nacions Unides, de la qual Espanya és part.

Article 1. DEFINICIÓ d'infant

La Convenció defineix *infant* com tot ésser humà menor de 18 anys d'edat. En cap cas, l'Estat no es pot desentendre de les obligacions que té amb els menors de 18 anys.

Article 2. NO-DISCRIMINACIÓ

Els drets enunciats en la Convenció s'han d'aplicar a tot infant, sense distinció de color, sexe, idioma, religió, opinió política o d'una altra mena, origen nacional, ètnic o social, posició econòmica, incapacitat física, naixement o qualsevol altra condició de l'infant, dels seus pares o representants legals. L'obligació de l'Estat és respectar aquests drets i garantir-los a tots els infants sense cap distinció.

No obstant això, la Convenció no s'oposa a una acció positiva, a una diferenciació legítima en el tracte individual a cada infant, especialment si pertany a grups desfavorits o vulnerables.

Article 3. Interès superior de l'infant

En totes les mesures relatives als infants que prenguin les institucions públiques o privades de benestar social, els tribunals, les autoritats administratives o els òrgans legislatius, la consideració primordial és que s'ha d'atendre l'interès superior de l'infant.

El principi d'interès superior de l'infant és un conjunt d'accions i processos tendents a garantir un desenvolupament integral i una vida digna, així com les condicions materials i afectives que permetin viure plenament i aconseguir el màxim benestar possible per als infants. Així, es tracta d'una garantia del dret dels menors que, abans que es prengui una mesura que els afecti, s'adoptin les que promoguin i protegeixin els seus drets i no les que els conculquin. L'interès superior de l'infant és un concepte triple:

- Com a consideració primordial, és un dret subjectiu.
- És un principi jurídic interpretatiu.
- És una norma de procediment en la presa de decisions que afectin un infant, un grup d'infants o tots els infants.

És un concepte jurídic indeterminat que s'ha d'avaluar i determinar en cada cas. L'avaluació suposa valorar i sospesar tots els elements necessaris per prendre una decisió. La determinació suposa el procediment estructurat i amb les garanties que impliqui la identificació de l'interès del cas concret.

Article 4. MITJANS PER DONAR EFECTIVITAT ALS DRETS

L'Estat ha d'adoptar totes les mesures legislatives, administratives i d'una altra índole per fer efectius els drets reconeguts en la Convenció, si bé, en l'aplicació, hi han de participar tots els sectors de la societat, inclosos els mateixos infants.

En particular, respecte dels drets econòmics, socials i culturals, les mesures s'han d'adoptar fins al màxim dels recursos de què es disposi i, quan sigui necessari, dins el marc de la cooperació internacional.

Article 5. ORIENTACIÓ DELS PARES I EVOLUCIÓ DE LES FACULTATS DE L'INFANT

L'Estat ha de respectar les responsabilitats, els drets i els deures dels pares i la família de l'infant (o, si escau, dels membres de la família extensa o de la comunitat) d'impartir-li la direcció i la guia

adequades perquè pugui exercir els drets reconeguts en la Convenció.

Els drets i deures parentals són necessaris per assumir les responsabilitats, i incumbeix als pares o als seus representants legals la responsabilitat primordial de la criança i el desenvolupament de l'infant, atenent primordialment a l'interès superior del menor.

El desenvolupament de l'infant cap a la independència adulta ha de ser respectat i promogut al llarg de tota la infància.

Article 6. DRET A LA VIDA, A LA SUPERVIVÈNCIA I AL DESENVOLUPAMENT

Els infants tenen el dret intrínsec a la vida, a la supervivència i al desenvolupament en la màxima mesura possible.

Els estats han de crear un mitjà propici per garantir, en la màxima mesura possible, la supervivència i el desenvolupament de l'infant, inclòs el desenvolupament físic, mental, espiritual, moral, psicològic i social, en una forma compatible amb la dignitat humana i per preparar l'infant per dur una vida individual en una societat lliure. Assegurar el desenvolupament de l'infant no consisteix únicament a preparar-lo per a la vida adulta, sinó també a proporcionar-li les condicions òptimes per a la seva infància, independentment de la seva condició física, mental, social o cultural.

L'Estat té el deure de registrar les morts d'infants i les causes de la mort, i d'investigar i comunicar el que sigui relatiu a aquestes morts si escau. Ha de prendre mesures per evitar el suïcidi i ha de prevenir els riscos particulars a què infants i adolescents poden estar exposats.

La família és el mitjà òptim per al creixement i el benestar dels infants per al ple desenvolupament de la seva personalitat, sempre que es produeixi en un ambient de felicitat, amor i comprensió. L'Estat té l'obligació de donar-los suport i protegir-los de la violència, l'explotació o altres comportaments nocius per a la seva vida, desenvolupament o supervivència.

Article 7. REGISTRE DEL NAIXEMENT I DRETS AFINS

Es tracta del dret de tot infant a un estat civil (nom i nacionalitat), i a conèixer els seus pares («en la mesura en què sigui possible» i segons l'interès superior de l'infant) i a ser cuidat per ells.

L'infant té dret a ser inscrit immediatament després del seu naixement, com a primer reconeixement oficial per part de l'Estat. En cas contrari, els infants corren més risc de no ser reconeguts com a persones davant la llei, cosa que afecta els seus drets i llibertats.

Article 8. PRESERVACIÓ DE LA IDENTITAT

Els infants tenen dret a preservar la seva identitat, inclosos la nacionalitat, el nom i les relacions familiars, sense ingerències il·lícites. Així mateix, tenen dret a l'assistència i la intervenció per part de l'Estat perquè la seva identitat sigui protegida o, quan sigui necessari —perquè s'hagi privat a l'infant algun dels elements de la seva identitat—, restablerta ràpidament.

L'assistència i la protecció adequades que garanteix l'Estat ha d'incloure:

- Mesures legislatives; per exemple, per anul·lar qualsevol adopció basada en una situació irregular, com en el cas del segrest d'infants, o castigar aquests delictes eventuals.

- Mecanismes per restablir la identitat dels infants, com ara un banc nacional de dades en què constin els canvis efectuats en els elements de la seva identitat i al qual, en cas necessari, sigui possible accedir.
- Mesures per proporcionar a l'infant un lloc d'acollida temporal i adequat mentre es restableix la seva identitat.
- Explicacions a l'infant del que està passant i per què, ja que la ignorància i la incertesa poden augmentar la sensació d'inseguretat i el malestar de l'infant.

Els infants tenen dret a la conservació i la confidencialitat de qualsevol document o objecte d'identificació, amb una atenció especial quan es tracta d'infants refugiats, abandonats, col·locats en llars de guarda, adoptats o a càrrec de l'Estat.

Article 9. SEPARACIÓ DE L'INFANT DELS seus PARES

L'infant ha de romandre amb els seus pares, excepte quan això sigui contrari al seu interès superior, i, si cal separar-lo dels seus pares, s'han d'aplicar procediments equitatius. La decisió de separar-lo dels seus pares ha de ser determinada per les autoritats competents, a reserva de revisió judicial. Totes les parts interessades han de tenir l'oportunitat de participar-hi i de donar a conèixer les seves opinions. També es reconeix el dret de l'infant a mantenir relacions personals i contacte directe amb tots dos pares i, quan la separació de l'infant d'un dels seus pares o d'ambdós sigui resultat d'una decisió de l'Estat (per exemple, per expulsió o empresonament), s'ha de proporcionar a uns i altres informació bàsica sobre el parador dels altres membres de la família (sempre que això no sigui contrari a l'interès superior de l'infant).

Article 10. Reunificació familiar

S'enuncia el dret de «reunificació familiar» d'infants o pares que volen entrar a un país o sortir-ne, de manera que l'Estat té l'obligació d'atendre la sol·licitud positivament, humanitàriament i expeditiuament, i de permetre als pares i els seus fills visitar-se si resideixen en estats diferents.

Aquest precepte concerneix principalment les famílies dels treballadors migratoris econòmics i a les dels refugiats. Els fills de pares refugiats o els pares de fills refugiats poden sol·licitar l'entrada en un estat invocant la reunió familiar i no el dret d'asil.

Article 11. TRASLLATS IL·LÍCITS I RETENCIÓ IL·LÍCITA

L'Estat té l'obligació d'adoptar mesures per impedir la sostracció d'infants en el seu territori o la retenció il·lícita d'infants fora de la jurisdicció de l'Estat, així com per recuperar-los i restituir al lloc d'on procedeixen els segrestats en un altre estat i introduïts il·lícitament en el seu territori.

Aquest article es refereix principalment als trasllats il·lícits o la retenció il·lícita d'infants per part dels pares (quan no ho fan els pares generalment és aplicable l'article 35, si darrere hi ha finalitats comercials o sexuals).

Article 12. DRET A SER ESCOLTAT (PARTICIPACIÓ)

L'apartat 12.1 exigeix que els estats garanteixin a tot infant que estigui en condicions de formar un

judici propi el dret a manifestar la seva opinió en tots els assumptes que l'afectin i que es tengui degudament en compte l'opinió de l'infant segons la seva edat i el grau de maduresa.

L'apartat 12.2 especifica que l'infant té dret a ser escoltat en qualsevol procediment judicial o administratiu que l'afecti, en l'àmbit judicial o en un altre (educació, salut, etc.).

Article 13. DRET A LA LLIBERTAT D'EXPRESSIONÍ

L'infant té dret a la llibertat d'expressió, dret que inclou el dret a cercar, rebre i difondre informacions i idees de tota mena, sense consideració de fronteres, sigui oralment, per escrit o impreses en forma d'art o per qualsevol altre mitjà.

L'exercici d'aquest dret pot estar subjecte a certes restriccions, sempre establertes per la llei i necessàries per al respecte dels drets o la reputació dels altres, o per a la protecció de la seguretat nacional, de l'ordre públic o de la salut o la moral públiques.

Article 14. LLIBERTAT DE PENSAMENT, DE CONSCIÈNCIA I DE RELIGÍ

L'Estat ha de respectar els drets i els deures dels pares o representants legals de guiar l'infant en l'exercici del seu dret d'acord amb l'evolució de les seves facultats.

Les úniques limitacions a què està subjecta la llibertat de manifestar la pròpia religió o les pròpies creences són les prescrites per la llei que siguin necessàries per protegir la seguretat, l'ordre, la moral o la salut públiques o els drets i les llibertats fonamentals dels altres.

Article 15. LLIBERTAT D'ASSOCIACÍ I DE reunió pacífica

Les restriccions a l'exercici dels drets a la llibertat d'associació i de reunió pacífica només es poden establir de conformitat amb la llei, en interès de la seguretat nacional o pública, l'ordre públic, la protecció de la salut i la moral públiques o la protecció dels drets i les llibertats dels altres.

Article 16. PROTECCIÓ DE LA VIDA PRIVADA

Els infants tenen dret a la protecció de la llei contra ingerències arbitràries o il·legals en la seva vida privada, la seva família, el seu domicili o la seva correspondència, tant de persones físiques o jurídiques com de les autoritats estatals. També tenen dret a la confidencialitat dels serveis mèdics i jurídics.

Així mateix, també tenen dret a la protecció de la llei contra atacs il·legals al seu honor i a la seva reputació. Aquesta protecció s'ha d'aplicar a tots els infants sense discriminació, inclosos els considerats culpables o acusats d'infringir les lleis penals, en totes les fases del procediment.

Els mitjans de comunicació han de respectar la vida privada de l'infant.

Article 17. ACCÉS A LA INFORMACÍ

L'Estat ha de vetllar perquè l'infant tengui accés a la informació i al material procedent de diverses fonts, especialment les que tenen com a finalitat promoure el seu benestar social, espiritual i moral i la seva salut física i mental, i ha d'encoratjar els mitjans a difondre informació i materials d'interès social i cultural.

Igualment, ha d'encoratjar la producció i la difusió de llibres infantils, que els mitjans de comunicació tinguin especialment en compte les necessitats lingüístiques de l'infant que pertany a un grup minoritari, i ha de promoure l'elaboració de directrius apropiades per protegir l'infant de tota informació i material perjudicial per al seu benestar.

Article 18. OBLIGACIONS COMUNES DELS PARES I ASSISTÈNCIA DE L'Estat

Incumbeix a tots dos pares la responsabilitat primordial d'assegurar l'interès superior de l'infant en la criança i el desenvolupament, circumscrita als drets enunciats en la Convenció. Els pares i les mares s'han d'ocupar de la cura quotidiana dels seus fills i tenen responsabilitats financeres i drets legals en relació amb els infants.

Per a l'exercici d'aquestes funcions, l'Estat ha de prestar l'ajut oportú als pares o representants legals i ha de vetllar per la creació d'institucions, instal·lacions i serveis per a la cura dels infants, especialment quan els pares treballen.

Article 19. Protecció CONTRA TOTA FORMA DE VIOLÈNCIA

Cal protegir l'infant davant de tota forma de perjudici o abús físic o mental mentre es trobi sota la custòdia dels seus pares o altres persones encarregades de la seva cura.

L'Estat ha d'adoptar mesures legislatives, administratives, socials i educatives per protegir l'infant contra tota forma de violència, inclòs el càstig corporal.

Article 20. Protecció dels infants PRIVATS DEL SEU MEDI FAMILIAR

Els infants privats temporalment o permanentment del seu medi familiar a causa de circumstàncies com ara mort, abandonament o desplaçament dels pares, o si el seu interès primordial exigeix que no romanguin en aquest medi, tenen dret a la protecció i l'assistència especials de l'Estat.

El tipus d'atenció ha de garantir els drets que recull la Convenció i, especialment, ha de prendre en consideració la necessitat d'una certa continuïtat en l'educació, fins i tot des del punt de vista ètnic, religiós, cultural i lingüístic. Així, entre les cures que s'han de proporcionar, hi ha d'haver la col·locació en llars de guarda, la kafala del dret islàmic, l'adopció o, si és necessari, la col·locació en institucions adequades de protecció de menors.

Aquest precepte s'aplica principalment als serveis socials i als treballadors socials, als pares adoptius i a tots els cuidadors en els llocs de guarda.

Article 21. DRETS DE L'INFANT EN MATÈRIA D'ADOPCIÓ

En l'adopció, l'interès superior de l'infant ha de ser la consideració primordial.

L'infant té dret que l'adopció només sigui autoritzada per les autoritats competents, les quals han de determinar que l'adopció és admissible i que, quan així es requereixi, les persones interessades han donat amb coneixement de causa el consentiment a l'adopció sobre la base de l'assessorament necessari.

L'infant que hagi de ser adoptat a un altre país té dret a gaudir de les salvaguardes i garanties equivalents a les existents respecte de l'adopció al país d'origen.

Article 22. DRETS DELS INFANTS REFUGIATS

Els estats han d'adoptar mesures adequades per aconseguir que l'infant que demani l'estatut de refugiat rebi protecció i assistència humanitària i gaudeixi dels drets que li reconeixen la Convenció i altres instruments internacionals de drets humans o de caràcter humanitari de què l'Estat sigui part.

L'infant té dret a exigir als estats part, les Nacions Unides i altres organitzacions intergovernamentals competents o organitzacions no governamentals que cooperen amb les Nacions Unides que cooperin per protegir i ajudar l'infant refugiat i posin tots els esforços a localitzar els seus pares o altres membres de la família, per obtenir la informació necessària perquè s'hi reuneixi. En els casos en què no es pugui localitzar cap dels pares o membres de la família, s'ha de concedir a l'infant la mateixa protecció que a qualsevol altre infant privat permanent o temporalment del seu medi familiar per qualsevol motiu, com disposa aquesta Convenció.

Article 23. DRETS DELS infants AMB DISCAPACITAT

L'infant amb discapacitat té dret a rebre cures especials que l'Estat ha d'encoratjar i assegurar.

L'assistència que es presti ha de ser gratuïta sempre que sigui possible, tenint en compte la situació econòmica dels pares o de les altres persones que en tinguin cura, i ha d'anar destinada a assegurar que l'infant disminuït tenguí accés efectiu a l'educació, la capacitació, els serveis sanitaris, els serveis de rehabilitació, la preparació per al treball i les oportunitats d'esplai, i rebi aquests serveis per aconseguir la integració social i el desenvolupament individual.

Article 24. DRET A LA SALUT

L'infant té dret a gaudir del més alt nivell de salut possible i de serveis per al tractament de les malalties i de restabliment de la salut.

L'Estat ha d'adoptar les mesures següents:

- Reduir la mortalitat infantil.
- Assegurar la prestació de l'assistència mèdica i l'atenció sanitària que siguin necessàries a tots els infants, posant l'accent en el desenvolupament de l'atenció primària de la salut.
- Combatre les malalties i la malnutrició mitjançant, entre altres coses, l'aplicació de la tecnologia disponible i el subministrament d'aliments nutritius adequats i d'aigua potable neta.
- Assegurar atenció sanitària prenatal i postnatal a les mares.
- Assegurar que tots els sectors de la societat coneguin els principis bàsics de la salut i la nutrició dels infants.

- Desenvolupar l'atenció sanitària preventiva, l'orientació als pares i l'educació i els serveis en matèria de planificació familiar.

Article 25. DRET A L'AVALUACIÓ PERIÒDICA DE L'INTERNAMENT

L'infant que ha estat internat en un establiment per les autoritats competents, amb la finalitat d'atendre, protegir o tractar la seva salut física o mental té dret a un examen periòdic del tractament que rep i de totes les altres circumstàncies pròpies del seu internament.

Article 26. DRET A BENEFICIAR-SE DE LA Seguretat Social

L'Estat ha d'adoptar les mesures necessàries per aconseguir la plena realització del dret de tots els infants a ser beneficiaris de la Seguretat Social.

Les prestacions s'haurien de concedir, quan correspongui, tenint en compte els recursos i la situació de l'infant i de les persones que siguin responsables del seu manteniment, així com qualsevol altra consideració pertinent a una sol·licitud de prestació feta per l'infant o en nom seu.

Article 27. DRET A BENEFICIAR-SE D'UN NIVELL DE VIDA ADEQUAT PER AL SEU DESENVOLUPAMENT

Tot infant té dret a beneficiar-se d'un nivell de vida adequat per al seu desenvolupament físic, mental, espiritual, moral i social.

Els pares o altres persones responsables de l'infant tenen l'obligació primordial d'assegurar, dins de les seves possibilitats econòmiques, les condicions de vida necessàries per al desenvolupament de l'infant.

Article 28. DRET A L'EDUCACIÓ

En particular, l'Estat ha de

- Implantar l'ensenyament primari obligatori i gratuït per a tothom.
- Fomentar el desenvolupament de l'ensenyament secundari, inclosos l'ensenyament general i el professional, posar-lo a disposició de tots els infants perquè hi tinguin accés i adoptar les mesures pertinents, com ara implantar l'ensenyament gratuït i oferir ajut econòmic en cas de necessitat.
- Fer que l'ensenyament superior sigui accessible a tothom.
- Fer que tots els infants disposin d'informació i orientació en qüestions educacionals i professionals.
- Adoptar mesures per fomentar l'assistència regular a l'escola i reduir les taxes d'abandonament escolar.

L'Estat ha d'adoptar totes les mesures adequades per vetllar perquè la disciplina escolar sigui administrada de manera compatible amb la dignitat humana de l'infant i de conformitat amb la Convenció.

Article 29. OBJECTIUS DE L'EDUCACIÓ

L'Estat ha d'encaminar l'educació de l'infant als objectius següents:

- Desenvolupar la personalitat, les aptituds i la capacitat mental i física de l'infant fins al màxim de les seves possibilitats.
- Inculcar a l'infant el respecte dels drets humans i les llibertats fonamentals i els principis consagrats en la Carta de les Nacions Unides.
- Inculcar a l'infant el respecte envers els seus pares, la seva pròpia identitat cultural, el seu idioma i els seus valors, i envers els valors nacionals del país en què viu, del país d'on podria procedir i envers les civilitzacions diferents de la seva.
- Preparar l'infant per assumir una vida responsable en una societat lliure, amb esperit de comprensió, pau, tolerància, igualtat entre els sexes i amistat entre tots els pobles, grups ètnics, nacionals i religiosos i persones d'origen indígena.
- Inculcar a l'infant el respecte a l'entorn natural.

Article 30. Infants DE MINORIES O POBLES INDÍGENES

Als estats on hi hagi minories ètniques, religioses o lingüístiques, o persones d'origen indígena, a un infant que pertanyi a una minoria o que sigui indígena no se li pot negar el dret que li correspon, en comú amb els altres membres del seu grup, a tenir la seva pròpia vida cultural, a professar i practicar la seva pròpia religió i a utilitzar el seu propi idioma.

Article 31. DRET A L'ESPLAI, AL JOC I A PARTICIPAR EN LES ACTIVITATS ARTÍSTIQUES I CULTURALS

L'infant té dret a participar en les activitats que siguin pròpies de la seva edat i a participar lliurement en la vida cultural i les arts.

L'Estat ha de respectar i promoure el dret de l'infant a participar plenament en la vida cultural i artística i n'ha d'afavorir oportunitats.

Article 32. DRET A SER PROTEGITS CONTRA L'EXPLOTACIÓ ECONÒMICA I EL TREBALL INFANTIL

L'Estat reconeix el dret de l'infant a ser protegit contra l'explotació econòmica i contra l'exercici de qualsevol treball que pugui ser perillós o entorpir la seva educació, o que sigui nociu per a la salut o per al seu desenvolupament físic, mental, espiritual, moral o social.

L'Estat ha d'adoptar mesures legislatives, administratives, socials i educatives per assegurar aquest dret. En particular, ha de:

- Fixar una edat o edats mínimes per treballar.
- Regular l'horari i les condicions de treball.
- Estipular les penalitats o altres sancions apropiades per assegurar el gaudi efectiu del dret.

Article 33. DRET A SER PROTEGITS CONTRA L'ÚS IL·LÍCIT I EL TRÀFIC D'ESTUPEFAENTS

És un dret de l'infant ser protegit de l'ús d'estupefaents i substàncies psicotròpiques, i s'ha d'impedir que estigui involucrat en la producció o la distribució d'aquestes substàncies.

Els estats membres han de prendre totes les mesures apropiades per protegir els infants de l'ús il·lícit dels estupefaents i les substàncies psicotròpiques enumerades en els tractats internacionals pertinents, i per impedir que s'utilitzin infants en la producció i el tràfic il·lícits d'aquestes substàncies.

Article 34. DRET A SER PROTEGITS CONTRA L'EXPLOTACIÓ I L'ABÚS sexuals

És un dret de l'infant ser protegit de l'explotació i l'abús sexuals, incloses la prostitució i la utilització en pràctiques pornogràfiques.

En particular, l'Estat ha de prendre totes les mesures de caràcter nacional, bilateral i multilateral necessàries per impedir:

- La inducció i la coacció perquè un infant es dediqui a qualsevol activitat sexual il·legal.
- L'explotació d'infants en la prostitució o altres pràctiques sexuals il·legals.
- L'explotació d'infants en espectacles o materials pornogràfics

Article 35. DRET A SER PROTEGITS DE la VENDA i el tràfic d'infants

L'Estat ha de prendre totes les mesures de caràcter nacional, bilateral i multilateral necessàries per impedir el segrest, la venda o el tràfic d'infants per qualsevol motiu o en qualsevol forma.

Article 36. DRET A SER PROTEGITS CONTRA ALTRES FORMES D'EXPLOTACIÓ

L'Estat ha de protegir l'infant contra totes les altres formes d'explotació que pugui perjudicar qualsevol aspecte del seu benestar.

Article 37. TORTURA I PRIVACIÓ DE LLIBERTAT

L'Estat ha de vetllar perquè:

- Cap infant no sigui sotmès a tortures ni a altres tractes o penes cruels, inhumans o degradants. No s'ha d'imposar la pena capital ni la de presó perpètua sense la possibilitat d'excarceració pels delictes comesos per menors de 18 anys d'edat.
- Cap infant no sigui privat de la seva llibertat il·legalment o arbitràriament. La detenció o l'empresonament d'un infant s'ha de dur a terme de conformitat amb la llei i només com a última mesura, i durant el període més curt possible que correspongui.
- Tot infant privat de llibertat sigui tractat amb la humanitat i el respecte que mereix la dignitat inherent a la persona humana, i de manera que es tenguin en compte les necessitats de les persones de la seva edat. En particular, un infant privat de llibertat ha d'estar separat dels adults, tret que no es consideri convenient a l'interès superior de l'infant, i ha de tenir dret a mantenir el contacte amb la seva família per mitjà de correspondència i de visites, llevat de circumstàncies excepcionals.
- Tot infant privat de llibertat tenguí dret a un accés ràpid a l'assistència jurídica o una altra assistència adequada, així com dret a impugnar la legalitat de la seva privació de llibertat davant d'un tribunal o una altra autoritat competent, independent i imparcial, i a una resolució ràpida sobre aquesta acció.

Article 38. DRETS DELS infants AFECTATS PER UN CONFLICTE ARMAT

L'Estat es compromet a respectar i vetllar perquè es respectin les normes del dret internacional humanitari que siguin aplicables en els conflictes armats i que siguin pertinents per a l'infant.

L'Estat ha d'adoptar totes les mesures possibles per evitar que les persones que encara no hagin complert 15 anys d'edat no participin directament en les hostilitats.

L'Estat s'ha d'abstenir de reclutar a les forces armades les persones que no hagin complert 15 anys d'edat. Si es recluten persones que hagin complert 15 anys, però que siguin menors de 18, l'Estat ha de procurar donar prioritat a les de més edat.

L'Estat ha d'adoptar totes les mesures possibles per assegurar la protecció i la cura dels infants afectats per un conflicte armat.

Article 39. DRET A LA RECUPERACIÓ I la REINTEGRACIÓ SOCIAL DELS infants VÍCTIMES DE QUALSEVOL FORMA D'ABANDONAMENT O MALTRACTAMENT

L'Estat ha d'adoptar totes les mesures apropiades per promoure la recuperació física i psicològica i la reintegració social de tot infant víctima de qualsevol forma d'abandó, explotació, abús, tortura o qualsevol altra forma de tractes o penes cruels, inhumans o degradants, o de conflictes armats. Aquesta recuperació i reinserció ha de tenir lloc en un ambient que protegeixi la salut, el respecte de si mateix i la dignitat de l'infant.

Article 40. DRETS DELS infants QUE HAN INFRINGIT LA LLEI PENAL, ADMINISTRACIÓ DE LA

JUSTÍCIA DE MENORS

En particular, l'Estat ha de garantir:

- Que no s'al·legui que cap infant ha infringit la llei penal, ni se l'acusi o inculpi d'infracció a la legislació, per actes o omissions que no eren prohibits per les lleis nacionals o internacionals en el moment en què es varen cometre.

- Que a tot infant de qui s'al·legui que ha infringit les lleis penals o a qui s'acusi d'infracció a la legislació se li garanteixi, almenys:
 1. Que és considerat innocent mentre no se'n provi la culpabilitat d'acord amb la llei.

 2. Que serà informat sense demora i directament o, quan sigui procedent, per mitjà dels seus pares o els seus representants legals, dels càrrecs que pesen contra ell, i tindrà l'assistència legal o una altra d'apropiada en la preparació i la presentació de la seva defensa.

 3. Que la causa sigui dirimida sense demora per una autoritat o un òrgan judicial competent, en presència d'un assessor jurídic o un altre tipus d'assessor adequat i tenint en compte en particular la seva edat o situació i els seus pares o representants legals.

 4. Que no serà obligat a donar testimoni o a declarar-se culpable; que podrà interrogar o fer que s'interroguin testimonis de càrrec i obtenir la participació i l'interrogatori de testimonis de descàrrec en condicions d'igualtat.

 5. Si es considera que ha infringit, en efecte, les lleis penals, que aquesta decisió i qualsevol mesura imposada en conseqüència siguin revisades per una autoritat o un òrgan judicial superior competent, independent i imparcial, d'acord amb la llei.

 6. Que disposa de l'assistència gratuïta d'un intèrpret si no comprèn o no parla l'idioma utilitzat.

 7. Que es respectarà plenament la seva vida privada en totes les fases del procediment.

L'Estat ha de prendre totes les mesures apropiades per promoure l'establiment de lleis, procediments, autoritats i institucions específiques per a infants de qui es presumeix que han infringit les lleis penals o als quals s'acusi o es declari culpables d'haver infringit aquestes lleis, i en particular:

- L'establiment d'una edat mínima per sota de la qual s'ha de considerar que els infants no tenen capacitat per infringir la llei.

- Sempre que sigui apropiat i desitjable, l'adopció de mesures per tractar aquests infants sense recórrer a procediments judicials, en l'enteniment que es respectaran plenament els drets humans i les garanties legals.

7. IDENTIFICACIÓ DE LES NECESSITATS BÀSIQUES DE LA INFÀNCIA SOBRE LES QUALS POT INCIDIR LA NORMA ANALITZADA I VALORACIÓ DE L'IMPACTE CORRESPONENT

• ALIMENTACIÓ ADEQUADA

Nadó: lactància materna.

Primera infància: lactància materna exclusiva durant els sis primers mesos; introducció posterior gradual dels restants aliments.

Etapa preescolar: alimentació adequada a les necessitats energètiques de l'infant; adquisició d'hàbits d'alimentació.

Etapa escolar: alimentació adequada a les necessitats energètiques de l'infant; prevenció dels trastorns alimentaris en els països desenvolupats.

Pubertat i adolescència: alimentació adequada a les necessitats energètiques del nin o nina; prevenció dels trastorns alimentaris en els països desenvolupats.

• HABITATGE ADEQUAT

Nadó: habitatge adequat per a la protecció contra els elements i en condicions d'higiene suficients.

Primera infància: habitatge adequat per a la protecció contra els elements i contra els accidents, i en condicions d'higiene suficients.

Etapa preescolar: habitatge adequat i en condicions d'higiene suficients.

Etapa escolar: habitatge adequat i en condicions d'higiene suficients; progressiva implicació en les tasques d'higiene de l'habitatge.

Pubertat i adolescència: habitatge adequat i en condicions d'higiene suficients; implicació en les tasques d'higiene de l'habitatge.

• VESTIT I HIGIENE ADEQUADA

Nadó: vestits que ajudin al control de la temperatura corporal; higiene adequada i freqüent.

Primera infància: vestits adequats a la temperatura i que permetin la mobilitat; higiene adequada i freqüent.

Etapa preescolar: vestits adequats a la temperatura; adquisició d'hàbits d'higiene personal.

Etapa escolar: autonomia en l'elecció de la roba i en la higiene personal.

Pubertat i adolescència: autonomia en l'elecció de la roba i en la higiene personal.

• ATENCIÓ SANITÀRIA

Nadó: assistència especialitzada en el part i en les primeres setmanes; primeres vacunes.

Primera infància: seguiment especialitzat de l'alimentació i el creixement físic; calendari de vacu-

nació.

Etapa preescolar: seguiment del desenvolupament físic; prevenció i tractament de malalties; educació per a la salut.

Etapa escolar: prevenció i tractament de malalties; educació per a la salut.

Pubertat i adolescència: control del desenvolupament; prevenció i tractament de malalties; educació per a la salut.

• SON I DESCANS

Nadó: respecte per les necessitats del nadó (entre 16 i 20 hores diàries de son).

Primera infància: respecte per les necessitats de son i de descans; adaptació a l'horari adult.

Etapa preescolar: hàbits de son ordenats i suficients.

Etapa escolar: hàbits de son ordenats i suficients.

Pubertat i adolescència: hàbits de son ordenats i suficients.

• ESPAI EXTERIOR ADEQUAT

Nadó: espai exterior lliure de substàncies contaminants.

Primera infància: espai exterior adequat, lliure de riscos i de substàncies contaminants.

Etapa preescolar: espai exterior adequat, lliure de riscos i de substàncies contaminants.

Etapa escolar: espai exterior adequat, progressiva mobilitat, autonomia de l'infant per l'espai exterior.

Pubertat i adolescència: espai exterior adequat a les necessitats de mobilitat i autonomia; llocs sans per a la trobada amb els iguals.

• EXERCICI FÍSIC

Nadó: roba que li permeti l'exercici de reflexos i moviments.

Primera infància: activitat adequada per al desenvolupament postural i motor; jocs motors o d'exercici.

Etapa preescolar: activitat física i esport; jocs motors o d'exercici.

Etapa escolar: activitat física i esport; jocs motors o d'exercici.

Pubertat i adolescència: activitat física i esport relacionats amb l'alimentació.

• PROTECCIÓ DE RISCS FÍSICS

Nadó: protecció dels riscos que deriven de la no satisfacció de les necessitats esmentades.

Primera infància: especial atenció als accidents domèstics; bon tracte físic.

Etapa preescolar: prevenció d'intoxicacions i accidents; bon tracte físic.

Etapa escolar: protecció davant d'activitats laborals perilloses i accidents; bon tracte físic.

Pubertat i adolescència: protecció davant d'activitats laborals perilloses i accidents; prevenció d'addiccions; bon tracte físic.

• PROTECCIÓ DE RISCS PSICOLÒGICS

Nadó: bon tracte, atenció i satisfacció de les necessitats psicològiques del nounat.

Primera infància: bon tracte, atenció i satisfacció de les necessitats psicològiques.

Etapa preescolar: bon tracte en la família i a l'escola; atenció i satisfacció de les necessitats psicològiques.

Etapa escolar: bon tracte en la família i a l'escola; atenció i satisfacció de les necessitats psicològiques.

Pubertat i adolescència: bon tracte; atenció i satisfacció de les necessitats psicològiques.

• NECESSITATS SEXUALS

Nadó: necessitats derivades de prevenir les malalties transmises per la mare, especialment en el cas de la SIDA, tractament pre i post part amb fàrmacs antiretrovirals.

Primera infància: comprensió per part de l'adult de la manifestació de les necessitats dels nins i les nines, com l'autoexploració corporal o l'autoestimulació; protecció davant de possibles abusos sexuals.

Etapa preescolar: curiositat, imitació i autoestimació; construcció de la identitat sexual; educació sexual adequada; protecció contra l'abús sexual.

Etapa escolar: acceptació de l'existència de manifestació de necessitats sexuals; educació afectiva i sexual adequada; protecció contra l'abús sexual i contra l'explotació sexual comercial.

Pubertat i adolescència: necessitats sexuals: canvis morfològics; capacitat per tenir relacions coïtals; prevenció d'embarassos i malalties de transmissió sexual; educació sexual: actitud erotofílica cap a la sexualitat; educació sobre anticonceptius i prevenció de malalties de transmissió sexual.

• PARTICIPACIÓ ACTIVA I NORMES ESTABLES

Nadó: malgrat la seva immaduresa, atès que l'infant és actiu des que neix, cerca involuntària de la interacció amb objectes i persones.

Primera infància: cada vegada més activitat tant en relació amb els objectes com amb les persones.

Etapa preescolar: participació progressiva en l'ambient familiar i escolar; aprenentatge actiu de normes clares i estables.

Etapa escolar: participació progressiva en la presa de decisions en l'àmbit familiar i escolar; responsabilitat creixent.

Pubertat i adolescència: participació progressiva i autonomia en la presa de decisions en l'àmbit familiar, escolar i social; responsabilitat.

• VINCULACIÓ AFECTIVA primària

Nadó: vincles afectius, que comencen a formar-se des del naixement, tot i que el nadó necessita temps per desenvolupar-los.

Primera infància: formació i desenvolupament dels vincles afectius primaris: afecció i preferència per les persones conegudes.

Etapa preescolar: manteniment dels vincles primaris que li proporcionen seguretat; progressiu allunyament físic de les figures d'afecció.

Etapa escolar: manteniment dels vincles primaris que proporcionen seguretat.

Pubertat i adolescència: formació de nous vincles d'afecció; manteniment dels vincles primaris que proporcionen seguretat.

• INTERACCIÓ AMB ADULTS

Nadó: interacció amb adults, que es manifesta des del naixement. El nadó és un cercador actiu d'estímul socials.

Primera infància: interacció amb adults, d'especial importància també per al desenvolupament de la funció simbòlica i el llenguatge.

Etapa preescolar: continuació de la importància dels familiars, però augment de la interacció amb professors.

Etapa escolar: interacció, especialment amb pares i professors.

Pubertat i adolescència: foment de la negociació en la presa de decisions; relacions positives entre contextos.

• INTERACCIÓ AMB IGUALS

Nadó: interacció amb iguals només amb germans o altres nins més grans amb qui convisin o que siguin propers.

Primera infància: començament de la importància de la relació amb germans i iguals.

Etapa preescolar: interacció amb iguals progressivament important i necessària.

Etapa escolar: interacció amb iguals cada vegada més important i preponderant; oci i temps lliure.

Pubertat i adolescència: interacció preferent amb amics i amigues; relacions de parella.

• EDUCACIÓ FORMAL

Nadó: educació formal inexistent.

Primera infància: possibilitat d'assistir a escola, que ha d'oferir afecte i estimulació per a l'acció i la interacció.

Etapa preescolar: educació molt variable en diferents contextos culturals. A Espanya és habitual a partir de tres anys.

Etapa escolar: educació imprescindible per satisfer la necessitat d'autonomia; estils educatius adequats.

Pubertat i adolescència: educació necessària per potenciar el desenvolupament cognoscitiu i satisfer la necessitat d'autonomia.

• EDUCACIÓ NO FORMAL

Nadó: interacció amb els adults, que es pot considerar educativa des de les primeres etapes de la vida.

Primera infància: interacció amb els adults i amb els iguals, educativa des de les primeres etapes de la vida.

Etapa preescolar: importància de la comprensió de la seva manera peculiar de pensar; construcció de la teoria de la ment.

Etapa escolar: estils educatius que propicien l'autonomia.

Pubertat i adolescència: relacions entre educació, treball i cultura; estils educatius que propicien l'autonomia.

• JOC I TEMPS D'OCI

Nadó: impossibilitat de parlar d'activitat lúdica, només d'exercici de reflexos.

Primera infància: començament de la vital importància del joc amb objectes, persones i ambdós elements alhora; inici del joc simbòlic.

Etapa preescolar: joc com a activitat més important, especialment el simbòlic, tot i que també és imprescindible el motor.

Etapa escolar: decaiguda del joc de ficció, augment del de regles, molt relacionat amb el desenvolupament moral.

Pubertat i adolescència: activitats lúdiques apropiades; educació en possibles activitats d'oci.

Annex

PLANTILLA D'INFORME PREVI SOBRE L'IMPACTE DE LES DISPOSICIONS NORMATIVES EN LA INFÀNCIA I L'ADOLESCÈNCIA

1. Identificació de la norma

a) Denominació

b) Origen de l'elaboració

2. Identificació dels drets, les necessitats i els grups sobre els quals la norma pot tenir impacte

2.1. Drets concrets de la infància sobre els quals la norma pot incidir

- Definició d'infant
- Principi de no-discriminació
- Principi d'interès superior de l'infant
- Mitjans per donar efectivitat als drets fins al màxim dels recursos disponibles
- Drets i deures dels pares i evolució de les facultats de l'infant
- Dret a la vida, la supervivència i el desenvolupament
- Dret a un nom i una nacionalitat
- Dret a preservar la identitat
- Separació de l'infant dels seus pares
- Reunificació familiar
- Traslats il·lícits i retenció il·lícita
- Dret de l'infant a ser escoltat
- Dret a la llibertat d'expressió
- Dret a la llibertat de pensament, consciència i religió
- Dret d'associació i de reunió
- Dret a la protecció de la vida privada
- Dret a la informació

- Obligacions comunes dels pares i assistència de l'Estat
- Dret a la protecció contra tota forma de violència
- Drets dels infants privats del seu medi familiar
- Drets de l'infant en matèria d'adopció
- Drets dels infants refugiats
- Drets dels infants amb discapacitat
- Dret a la salut
- Dret a l'avaluació periòdica de l'internament
- Dret a beneficiar-se de la Seguretat Social
- Dret a beneficiar-se d'un nivell de vida adequat per al seu desenvolupament
- Dret a l'educació
- Infants de minories o pobles indígenes
- Dret a l'esplai, al joc i a participar en activitats artístiques i culturals
- Dret a ser protegits contra l'explotació econòmica i el treball infantil
- Dret a ser protegits contra l'ús il·lícit i el tràfic d'estupefaents
- Dret a ser protegits contra l'explotació i l'abús sexuals
- Dret a ser protegits de la venda i el tràfic d'infants
- Dret a ser protegits contra altres formes d'explotació
- Tortura i privació de llibertat
- Drets dels infants afectats per un conflicte armat
- Dret a la recuperació i la reintegració social dels infants víctimes de qualsevol forma d'abandó o maltractament
- Drets dels infants que han infringit les lleis penals, administració de la justícia de menors

No es considera que la norma hagi de tenir cap impacte sobre els drets de la infància.

2.2. Necessitats bàsiques de la infància sobre les quals la norma pot incidir

- Alimentació adequada
- Habitatge adequat
- Vestit i higiene adequada
- Atenció sanitària
- Son i descans
- Espai exterior adequat

- Exercici físic
- Protecció de riscos físics
- Protecció de riscos psicològics
- Necessitats sexuals
- Participació activa i normes estables
- Vinculació afectiva primària
- Interacció amb adults
- Interacció amb iguals
- Educació formal
- Educació no formal
- Joc i temps d'oci

No es considera que la norma hagi de tenir cap impacte sobre les necessitats de la infància.

2.3. Especial impacte de la norma en grups i circumstàncies concrets d'infants i adolescents

No impacta en cap grup de manera especial.

Impacta especialment en els grups que s'indiquen en l'apartat següent.

Grups i circumstàncies:

- Homes menors d'edat
- Dones menors d'edat
- Nins i nines de 0 a 3 anys
- Nins i nines de 3 a 6 anys
- Nins i nines de 6 a 12 anys
- Adolescents
- Nins, nines i adolescents amb problemes de salut mental
- Nins i nines amb malalties cròniques i greus
- Consumidors de drogues
- Nins i nines que no assisteixen a classe i que abandonen els estudis prematurament
- Víctimes de maltractament
- Nins i nines amb dificultats d'aprenentatge
- Nins, nines i adolescents amb trastorns de conducta
- Menors d'edat en conflicte amb la llei

- Menors d'edat en el sistema de protecció per risc o desemparament
- Nins i nines refugiats i sol·licitants d'asil
- Nins i nines en processos migratoris amb referents familiars adults
- Menors estrangers no acompanyats
- Nins i nines d'ètnia gitana i altres minories
- Nins i nines amb discapacitat
- Nins, nines i adolescents urbans
- Nins, nines i adolescents rurals
- Identitat sexual en la infància i l'adolescència
- Altres grups (*Identificau-los.*)

3. Anàlisi de l'impacte en la infància

3.1. Explicació resumida dels aspectes concrets que s'han identificat en la norma com a productors d'algun tipus d'impacte en els drets i les necessitats de la infància

3.2. Resum de dades objectives, observacions i valoració subjectiva dels aspectes concrets analitzats que reflecteixin la situació de partida i els canvis que pot produir l'aprovació de la norma

Descripció de la situació de partida

Previsió de resultats que pot produir l'aprovació de la norma

3.3. Resum de la valoració i les observacions que han fet infants i adolescents sobre la situació de partida i l'impacte que pot produir l'aprovació de la norma

Valoració i observacions sobre la situació de partida

Valoració i observacions sobre l'impacte que pot produir l'aprovació de la norma

4. Valoració de l'impacte en la infància

Impacte negatiu: quan de l'aprovació de la norma no es derivi l'eliminació o la disminució de les deficiències detectades, o empitjori la situació de partida, sigui quina sigui.

Impacte nul: quan de l'aprovació de la norma no es derivi cap modificació de la situació de partida.

Impacte positiu: quan de l'aprovació de la norma es derivi l'eliminació o la disminució de les deficiències detectades, o millori, en tot cas, la situació de partida, sigui quina sigui.

Sense impacte (en aquest cas es dona per conculsa la redacció de l'informe).

5. Mesures que contribueixen a assolir un impacte positiu

5.1. Identificació dels canvis o esmenes que s'han introduït en el projecte amb el propòsit de corregir o posar remei a les situacions que s'ha detectat que dificulten l'exercici efectiu dels drets de la infància o de reforçar aquest exercici quan la situació és satisfactòria

5.2. Recomanacions sobre l'aplicació de la norma i sobre l'adopció de mesures complementàries o compensatòries que puguin evitar l'impacte negatiu o que puguin garantir i enfortir l'impacte positiu en la infància

Annex. Relació de les consultes fetes a altres òrgans de l'Administració, a entitats de qualsevol tipus, a infants i adolescents, i metodologia i tècniques emprades per elaborar l'informe